

HAMMERFEST KOMMUNE KONTROLLUTVALGET

Møte nr. 1/2021

23. februar 2021

Arkivkode
4/1 02
Journalnr.
2021/12070-5

I N N S T I L L I N G

SAK 4/2021 - RAPPORT ETTER GJENNOMFØRT FORVALTNINGSREVISJON – SAKSBEHANDLING AV SØKNADER OM STARTLÅN I KVALSUND KOMMUNE

Saksbehandler: Tom Øyvind Heitmann og Kate M. Larsen

Vedlegg:

- Rapport etter forvaltningsrevisjon:
«Saksbehandling av søknader om startlån i Kvalsund kommune»,
mottatt 2. februar 2021 fra Vefik IKS

Saksdokumenter (ikke vedlagt saken):

- Kontrollutvalgets vedtak/bestilling av forvaltningsrevisjonen «Forvaltning av startlån» - sak 09/2019
- Oppstartnotat – Oppstart av forvaltningsrevisjonsprosjekt – Forvaltning av startlån – Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS
- Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020 – Kvalsund kommune
- Overordnet analyse 2017-2020 - Grunnlag for Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020 – Kvalsund kommune

Sekretariatets tilrådning til innstilling:

Kontrollutvalget viser til rapporten «Saksbehandling av søknader om startlån i Kvalsund kommune i perioden 2017 - 2019» utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS.

Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.

Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:

Kontrollutvalgets sekretariat, KUSEK IKS:
Org.nr. 991 520 759
Postadresse:
Sørenskrivervn. 11
9502 Alta

Web: www.kusek.no

1. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendte forvaltningsrevisjonsrapport «Saksbehandling av søknader om startlån i Kvalsund kommune i perioden 2017 - 2019».
2. Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten «Saksbehandling av søknader om startlån i Kvalsund kommune i perioden 2017 - 2019» til orientering.
3. Selv om rapporten gjelder Kvalsund kommune har funn i denne rapporten også overførbar nytteverdi for (nye) Hammerfest kommune.

På grunnlag av dette ber kommunestyret om at kommunedirektøren

- sikrer at forvaltning av startlån skjer i tråd med arkivlov og offentleglova
- sikrer at kommunens rutiner for behandling av søknader om startlån er utformet i tråd med gjeldene lover, forskrifter, retningslinjer og veiledere for behandling av slike søknader

Saksopplysninger:

Bakgrunn

Bakgrunnen for denne rapporten er Plan for forvaltningsrevisjon 2017–2020, vedtatt av kommunestyret i Kvalsund 10. november 2016 i sak 62/16.

Kontrollutvalget vedtok igangsetting av denne forvaltningsrevisjonen på møte i utvalget den 9. mai 2019 i sak 9/19. Kontrollutvalgets vedtak om bestilling ble gjort på grunnlag av prosjektskisse (2019) utarbeidet av Vefik IKS.

Formål

I rapporten framgår det at formålet med denne forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke om Kvalsund kommune frem til kommunesammenslåingen med Hammerfest kommune hadde en forsvarlig saksbehandling av søknader om startlån.

Problemstillinger i rapporten

I rapporten framgår det at denne forvaltningsrevisjonen har blitt gjennomført på bakgrunn av følgende problemstillinger:

- Hvordan har bruken av startlån vært i Kvalsund kommune sammenliknet med andre kommuner?
- Har søknader om startlån blitt behandlet på en forsvarlig måte?

Avgrensning i rapporten

I henhold til dialog mellom kontrollutvalget og revisjonen under utvalgets behandlingen av sak 9/2019 i mai 2019 forventes det at rapporten skal en kort beskrivelse av omfanget av kommunens bruk av startlånmidler, samt en vurdering om kommunens behandling av søknader og tildelingen har skjedd i henhold til de materielle rammene som fremgår av forskrift og retningslinjer.

Med dette utgangspunktet er den delen av undersøkelsen som går på forsvarlighet i søknadsbehandlingen avgrenset til å gjelde regeletterlevelse av de materielle kravene for tildeling av startlån. I hvilken grad startlån har vært et hensiktsmessig verktøy i kommunens boligpolitiske arbeid og/eller i hvilken grad låneordningen har bidratt til å skaffe vanskeligstilte i kommunen bolig faller utenfor bestillingens rammer. Det samme gjelder også tjenesten organisering og prosessuelle forhold av forvaltningsrettslig karakter.

Ettersom bestillingen er avgrenset til søknadsbehandlingen omfatter undersøkelsen heller ikke den del av saksbehandlingen som foretas etter endelig vedtak. Prosedyrer og rutiner i forbindelse med utbetaling av innvilget lån faller også utenfor oppdraget.

Vurderinger og konklusjoner i rapporten

I rapporten konkluderer revisjonen med at søknader om startlån i perioden 2017 til og med 2019 har blitt behandlet på en forsvarlig måte.

Etter revisjonens oppfatning har Kvalsund kommune for årene 2017, 2018 og 2019 behandlet søknader om startlån i tråd med forskrift og retningslinjer.

Revisjonen konkluderer videre med at kommunen har brukt startlån til å finansiere bolig til vanskeligstilte, og merker seg spesielt at kommunen aktivt har brukt tilskuddsmidler i kombinasjon med startlån, slik at låneandelen ikke blir større enn det søker anses å kunne betjene over tid.

Revisjonen konkluderer også med at startlånmidlene utelukkende blir brukt til kjøp, utbedring, tilpasning av bolig, samt refinansiering av boliglån.

Revisjonen konkluderer videre med at kommunens vurdering av boligenes egnethet fremstår som tilfredsstillende, samtidig som det ikke er grunn til å betvile at boligene er rimelige og nøkterne i forhold til prisnivået i Kvalsund.

Revisjonen vurderer det slik at kommunen har behandlet søknader om startlån på en forsvarlig måte.

Revisjonens anbefalinger

Revisjonen har ikke funnet det hensiktsmessig å utforme anbefalinger.

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatets vurderinger tar blant annet utgangspunkt i faglige krav til forvaltningsrevisjon slik disse framgår av god kommunal revisjonsskikk – i dette tilfellet RSK 001 - Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av styret i Norges kommunerevisorforbund (NKRF), heretter forkortet RSK 001.

Sekretariatets vurderinger tar også utgangspunkt i kontrollutvalgets vedtak om bestilling av denne forvaltningsrevisjonen.

Bestilling og problemstillinger

Kontrollutvalget vedtok blant annet følgende for forvaltningsprosjektet «Forvaltning av startlån»:

«Kontrollutvalget slutter seg til opplysningene og anbefalingene i vedlagte saksdokument fra kommunerevisjonen, og vedtar oppstart av forvaltningsrevisjonsprosjekt «*Forvaltning av startlån*».

I vedtaket heter det videre at kontrollutvalget forutsetter at prosjektet starter opp omgående og leveres innen høstmøte, samt at avgrensning til tilstand på undersøkelsepunktet endres fra høsten 2019 til oppstartstidspunkt. Samtidig ba kontrollutvalget at veileder for kommunal saksbehandling sees opp mot veileder for kommunal saksbehandling i Hammerfest kommune.

Kontrollutvalget vedtok følgende hovedproblemstillinger for forvaltningsprosjektet:

- Hvordan er bruken av startlån sammenlignet med andre kommuner?
- Blir søknader om startlån behandlet på en forsvarlig måte?

I vedtaket heter det videre at kontrollutvalget overlater til revisjonen å utarbeide underproblemstillinger og eventuelle tilleggsproblemstillinger i tilknytning til den nevnte hovedproblemstillingen, med bakgrunn i saksopplysninger i oppstartnotat fra revisjon.

Kontrollutvalget forutsatte videre at revisjon utarbeider underproblemstillinger og eventuelle tilleggsproblemstillinger ut fra overordnet analyse sin vurdering av risiko og vesentlighet på området ved behov.

Sekretariatet vurderer det slik at rapporten «*Saksbehandling av søknader om startlån i Kvalsund kommune i perioden 2017 - 2019*» er i tråd med de hovedproblemstillingene som ble vedtatt av kontrollutvalget 9. mai 2019. Sekretariatet anser at revisjon i utgangspunktet har svart på disse to hovedproblemstillingene.

Sekretariatet har imidlertid noen merknader til om rapporten svarer på kontrollutvalgets samlede bestilling. Disse framgår nedenfor:

Avgrensning

Sekretariatet viser til RSK 001 punkt 4 der det sies at revisor skal gjennomføre oppdraget i forvaltningsrevisjon i samsvar med kontrollutvalgets vedtak. Ved behov for å endre vedtatte avgrensninger skal dette tas opp med kontrollutvalget.

Sekretariatet registrere at revisjonen har endret tittel på prosjektet fra kontrollutvalgets tittel, som var «*Forvaltning av startlån*», til tittelen «*Saksbehandling av søknader om startlån i Kvalsund kommune i perioden 2017-2019*». Denne endringen er ikke vedtatt av kontrollutvalget.

Revisjonen har avgrenset undersøkelsen til perioden fra 2017 og til 2019. I revisjonens oppstartnotat til kontrollutvalget sies det at undersøkelsen i all hovedsak vil ta utgangspunkt i situasjonen på undersøkelsestidspunktet (2019), men at undersøkelsen på enkelte punkter imidlertid vil omfatte flere år (2017, 2018 og 2019). Dette for å kunne se kommunes bruk av startlån sammenliknet med andre kommuner. I kontrollutvalgets vedtak om bestilling har kontrollutvalget presisert at «*undersøkelsestidspunktet endres fra høsten 2019 til oppstartstidspunkt*», det vil si når revisjonen faktisk igangsatte undersøkelsen.

Sekretariatet kan ikke se av rapporten når revisjonen har igangsatt undersøkelsen.

Datagrunnlaget som brukes i rapporten er i all hovedsak fra 2019.

Revisjonskriterier

I RSK 001 punkt 14 sies det at revisor med utgangspunkt i problemstillingen(e) skal utlede revisjonskriterier for hver forvaltningsrevisjon. I rapporten framgår det at revisor har utledet fire revisjonskriterier.

I NKRFs kommentarer til dette kravet sies det at å utlede kriterier innebærer at revisor må beskrive eller gjengi kildene til kriteriene og vise en logisk sammenheng mellom kildene og det endelige kriteriet. Dette framgår av rapporten.

I kontrollutvalgets vedtak om bestilling sier kontrollutvalget at «*samtidig ber kontrollutvalget at veileder for kommunal saksbehandling ses opp mot veileder for kommunal saksbehandling i Hammerfest kommune*». Sekretariatet kan ikke se at revisjonen har undersøkt dette, eventuelt drøftet hvorfor dette ikke er tatt hensyn til i undersøkelsen.

Konklusjoner i rapporten

I RSK 001 framgår det at revisor på bakgrunn av sine vurderinger skal konkludere på problemstillingen(e).

I rapporten har revisjonen konkludert på hovedproblemstilling nr. 2, det vil si om søknader om startlån blir behandlet på en forsvarlig måte.

Sekretariatet kan ikke se at revisjonen i rapporten har konkludert på hovedproblemstilling nr. 1, det vil si hvordan bruken av startlån i Kvalsund kommune er, sammenliknet med andre kommuner. Rapporten mangler i alle fall en oppsummerende konklusjon om dette.

Vedrørende anbefalinger

I RSK 001 punkt 23 sies det at revisor skal gi anbefalinger når det er hensiktsmessig med bakgrunn i data, vurdering(er) og konklusjon(er), men at revisor likevel ikke skal anbefale detaljerte løsninger. I rapporten har revisor ikke funnet det hensiktsmessig å komme med anbefalinger.

Sekretariatet vil imidlertid gjøre kontrollutvalget oppmerksom på at det i rapporten blant annet konkluderes med følgende:

«Selv om spørsmål om tilfredsstillende arkiv- og journalføring ikke er omfattet av denne undersøkelsen må det bemerkes at søknader om startlån ikke synes å ha blitt behandlet i tråd med de krav som følger av arkivloven og offentleglova»

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget i sin innstilling gjør kommunestyret oppmerksom på denne konklusjonen i rapporten.

Sekretariatet vil også gjøre kontrollutvalget oppmerksom på følgende beskrivelse i rapporten:

«Saksbehandler opplyser at de kommunale retningslinjene er utdatert og ikke i bruk. Søknader om startlån saksbehandles med utgangspunkt i forskriften og Husbankens veileder, *HB.7.18 Veileder for lån i Husbanken*».

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget i sin innstilling gjør kommunestyret oppmerksom på denne beskrivelsen i rapporten.

Kontradiksjon

I henhold til krav i lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk (RSK 001) skal revisor sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til kommunedirektøren. I rapporten framgår det at revisor har gjort dette.

Vedrørende revisors uavhengighet

I RSK 001 punkt 3 framgår det at revisor skal være uavhengig og objektiv ved utførelsen av sine oppgaver. Det framgår videre at vurdering av uavhengighet må dokumenteres for hver forvaltningsrevisjon. Det framgår også at uavhengighet må vurderes gjennom hele forvaltningsrevisjonen. Det framgår videre at oppdragsansvarlig revisor skal sørge for at alle som utfører oppgaver i forvaltningsrevisjonen ivaretar kravet om uavhengighet. I NKRF sine kommentarer til dette punktet i RSK 001 sies det at kravet om uavhengighet og objektivitet må gjøres gjeldende for enhver som utfører revisjonsoppdrag for en kommune, samt at dette for innleide rådgivere/konsulenter må sikres gjennom avtale

I forord til rapporten opplyser revisjon om at prosjektleder og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Viggo Johannessen, samt at revisjonen før igangsetting av- og fortløpende ved gjennomføringen av undersøkelsen, har vurdert sin uavhengighet overfor kommunen jfr. kommunelovens § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. I rapporten framgår det at revisjonen ikke kjenner til forhold som er egnet til å svekke tilliten til deres uavhengighet og objektivitet til det arbeidet som har blitt gjort.

Sekretariatet registrerer at revisjonen har benyttet ekstern aktør til å kvalitetssikre rapporten, men at det i rapporten ikke framgår hvem dette er.

Leveringstid

Prosjektet er av kontrollutvalget vedtatt oppstartet i mai 2019 og rapporten er levert i begynnelsen av februar 2021. I kontrollutvalgets vedtak om bestilling framgår det at *«kontrollutvalget forutsetter at prosjektet starter opp omgående og leveres innen høstmøte»*, det vil si innen høstmøtet 2019. Sekretariatet finner grunn til å bemerke at rapporten ikke ble levert innen dette høstmøtet, samt at det har tatt uforholdsmessig lang tid fra kontrollutvalgets vedtak om oppstart til revisjonens levering av ferdig rapport til kontrollutvalget.